

S Vénou Puklů po Dolní Lhotce před sedmdesáti lety.

Jednu podzimní neděli, náš soused a lhotecký patriot Václav Pukl, jinak Véna Puklů vzal svoji leicu, aby zachytil, jak ta naše Lhotka vypadá. Zřejmě až po létech nalepil fotografie do alba a už třesoucí se rukou k nim připsal září 1940.

Bylo to v době po začátku války a já jsem byl školák ve čtvrté obecné. Fotografie se ale ke mně dostali až teď, téměř po 73. letech. Prohlížím je, v duchu jdu s ním a vzpomínám, jak to tenkrát bylo.

Začal na můstku před svým domem a díval se směrem ke Kešůvce. I když právě tento snímek je zřejmě z doby o něco pozdější. Smuteční vrba, u jejíhož sázení jsem přihlížel je už pěkně vzrostlá. Lípa, kterou jsme přibližně v téže době sázeli uprostřed trávníku před silnicí, současně s tou, která je ještě dnes před mlýnem, nepřežila.

Za tehdy prašnou silnicí viděl prohlubeň a v ní bylo tehdy Kučerovo pole. Prohlubeň vznikla vytěžením cihlářské hlíny pro cihelnu, která kolem roku 1880 ve Lhotě byla. Zadíval se jistě i na vrchol Kešůvky, o kterém se domníval, že tam kdysi stál strážní hrad, který hlídal pohyb v údolí.

V roce 1940 tam ale stála stromy přesahující dřevěná triangulační věž. Ve skutečnosti to byly věže dvě. Jedna, která měla na svém vrcholu malý stoleček pro teodolit a nezávisle kolem ní byla druhá věž s pochozí plošinou. To proto, aby se teodolit při pohybu na plošině nekýval. Druhá podobná věž stála tehdy „U Jedle“.

Otočil se směrem do dědiny, kde byla tehdy žlutá tabule s nápisem Unter Lhotta – menším písmem pak Dolní Lhota, Bezirk Boskowitz. Za ní byl dům č. 1, co byla pastouška. Tehdy tam bydlely pani Stará a pani Skotáková. Obě pani pamatuji. Pani Skotáková chodila do mlýna zašívát pytle, pani Stará si tehdy přivydělávala tím, že před mlýnem smetala koňské koblížky a prodávala hnůj.

V domě hned vedle jsem mnohokrát byl, poněvadž tam bydlel můj kamarád Josef Novotný. Pokud vím, po r. 1948 emigroval a žil v Německu. V jednom z dalších dvou domů vpravo bydleli Štěrbáčkovi. Měli dvě dcery – dvojčata. Říkali jsme jim Štěřbačenky. Další dům je až za kapličkou, to byl statek, Matuškoví. Jejich syn Jaroslav byl můj ročník.

V domě po levé straně bydleli Michálkovi, za nimi byla hospoda „U Šamanů“. Tehdy měl hospodu v nájmu pan Langr. Čepoval Rájec a Černou Horu, prodával sifon a sodovky v lahvích s porcelánovým uzávěrem těsněným červenou gumičkou. Byl to vysoký, korpulentní pán, trvale kouřící viržinko.

Véna prošel kolem kapličky . Po levé straně vyfotografoval ještě kousek plotu zahrady, která patřila k hospodě a stříšku kuželny, jejíž dráha vedla podél zahrady, kolmo k silnici. V dosti rozlehlé zahradě rostly kaštany.

V sousedním bílém domku bydleli Ševčíkovi a za nimi směrem do dvora Pšikalovi. Zdenek Ševčíků byl můj ročník ve škole. S Milkem Pšikalovým jsem jeden čas kamarádil. Díky patroně, snad ještě z první války přišel o tři prsty na levé ruce.

Tam co je před domem schod, bylo řeznictví. Maso prodával Míra Jiříčků, nebo paní, myslím jeho maminka. Nosil kostkované, řeznické kalhoty a bílou zástěru, do které si utíral ruce, když se chystal stříhat obdélníčky z potravinových lístků, neboť maso, stejně jako většina potravin byla tehdy na lístky. Na věšáku, proti pultu visely tyče salámů v černém papíru.

Tam, co se před domem cosi válí, byla kovárna. Jak jsem zjistil, patřila obci a kováři tam byli v nájmu. Tmavý otvor bylo podloubí, před ním stávali koně, pak byly dveře do kovárny a dveře do bytu. V kovárně jsem často okukoval a ještě dnes bych dovedl popsat, jak to tam vypadalo.

Po pravé straně je ještě stěna Matuškových stájí, plot jejich zahrady a domek Škárků. Za ním zahýbala ulice pod Chaloupkama. Přes ulici byl „Spolek“ tj. tehdy téměř nový obchod s nápisem „Solidarität Biene - Vájemnost Včela“. Za ohybem silnice před plotem je dům Ráhmů.

V těchto místech zřejmě zahrnul kolem kapličky do staré části dědiny, kde bydleli hospodáři.

Když došel do míst, kde končila kdysi původní historická náves, to v době, kdy ve Lhotce byli převážně jen zemědělci, otočil se pohledem směrem ke kapličce.

Po levé straně měl usedlosti dvojích Součků a poslední dva statky byli dvojí Plchovi. Vpravo pod stromem byl rohový dům Kalů, ten ale ještě v době války vyhořel a byl obnoven jen z části. Vedle byl dům Pokorných a za prkenným plotem svítil štít statku který patřil Kupkům. Jako poslední, proti kapličce, byl již zmíněný statek Matušků.

Došel k potoku a podél něho, až na kraj dědiny. Tam vystoupal na stráň, kde byl tehdy jen domek pana řídícího Koukala. Z tohoto místa je tento obrázek.

Cesta se zatáčí před nádrží, která byla lapačem písku z lhoteckého potoka. Vystavěná byla nedlouho před tím, snad až v letech 1938 – 39. Na její stavbu si dobře pamatuji. Hospodář, jedoucí asi k polím „Na Kozí“ se tam vyhýbá autu vezoucímu písek z Panské nebo Stloukalovy skaly. To se na formy do blanenských sléváren. Vpravo svítí štít domku, kde tehdy bydlel spolužák Mirek Nováků. Vlevo bydleli Šindelářovi, ale nevím, jestli hned v prvním domě, nebo v domě hned za ním.

Pak se vrátil podle potoka, překročil ho v místě, kde tekl přes cestu a zamířil „Na Plac“. Před domem Blažků se zastavil a odtud je další obrázek.

Otevřená okna jsou od hospodářství Blažků, kteří tam, stejně jako Kučerovi, Fialovi, Součkovi, Matuškovi, hospodařili již po řadu generací. Metoděj říkali jsme Metoš Blažků s námi chodil do školy. Přiznám, že ani tehdy jsem to přesně nevěděl, ale myslím, že statek kde jsou obdélníková vrata byl Součků, tehdy byli dvojí, říkalo se Souček a Souček Bedán. To, podle chalupy. Statek kde je vidět jen část oblouku vrat byl Kučerů, statek před nímž jsou vidět dvě osoby byl Fialův (Filipův ?).

Zastavil se u lesovny, kde tehdy bydlel pan nadlesní Jindra. Z té je vidět jen podezdívka plotu. V protější domě bydleli Plchovi. Pan Plch byl obecní policajt, který v modré uniformě chodil vybubnovávat obecní vyhlášky, v kapliče zvonil ráno, poledne a večer klekání. Mimo to opravoval boty. Do jeho ševcovny se nechodilo dveřmi v čele domu, ale vlevo brankou. V dalším domku bydleli Jakubcovi a pak Němcovi. Staňa Němců byl můj ročník.

Vlevo byl nezatravněný „Plac“ skutečná návěs. Když potok v předjaří na některých místech rozmrzl, poustěli jsme tam loďky, tj. uzavřené plechové krabičky od různých krémů, které podplouvaly pod ledem. Když se oteplilo, kramflíkem se vyhloubil důlek a hrály se „kuličky“. V létě pak „na cekanou“.

V květnu stála uprostřed Placu májka. V r. 1945 bylo před lávkou podium, kde se řečnilo. Ale o tom třeba až jindy.

Zastavil se na „Place“ a nahlídl do ulice „Pod Chaloupkama“, která i tehdy vedla ke „Spolku“.

Bezpečně vím, že přibližně tam co stojí osoby, bydleli Němcovi, co měli v kuchyni hodiny s kukačkou. V domku vlevo bydleli snad Pokorných, tam, co někdo sedí Hálovi. Jistě tam bydlela švadlenka, neboť její holky si na koupání pode mlýnem nosily podélný polštář z husté sypkoviny. V rohu byla zašitá, špulka od nití a když se polštář namočil a nafoukl, dalo se na něm plavat.

Pokračoval ulicí Na Pinduli. Vlevo je ještě stěna domu kde bydleli Plchovi a tam co je pani s trakačem, bydleli Jakubcovi, za nimi Němcovi. I Staňa Němců byl můj ročník.

V dále je vidět před domem schod. To nebylo před vchodem do domu, ale pod oknem, kde pani Bušová prodávala cigarety. Levnější Zorky a dražší Egyptky. Stačilo zaťukat, pani Bušová otevřela malé okénko, z tabačinky odstříhla příslušné čtverečky, neboť za války byly i cigarety na lístky, pak zaplatit a převzít krabičky.

Tam co ulice mírně zahýbá v pravo, mělo několik domů předzahrádky. V druhém z nich bydleli Kalovi.

Přešel na protější stranu ulice a tam co chodník mírně stoupal se otočil, aby udělal obrázek. Po levé straně jsou tmavá vrata a před nimi vchod. Tam býval ještě do začátku války obchod se smíšeným zbožím - Šmídovi. Jak postavili „Spolek“ dva obchody v obci zanikly.

Po pravé straně je dům s nápisem. Tam byla výrobní cementového zboží bratří Pokorných. Vedle vjezdu skladovali hotové skruže pro studny a cestou ze školy v nich byla prima prolízačka.

Od školy zamířil rovnou mezi pole a došel až k hájenkám. První dům byla hájovna druhý dům myslím Kitnerovi. Jinak všude kolem byly tehdy pole.

Zpáteční cestou zamířil do ulice Nové. Vlevo byla velká školní zahrada, vpravo řada domků. V prvním, nebo v druhém z nich bydleli Lukáškoví, v posledním Odehnalovi. Ten měl na štítu, viditelném ze silnice, reklamu na čokoládu Orion.

Úzká cesta odbočující vpravo, vedla na hřiště a k vile.

Když došel na silnici, zamířil už domů. Můstek z železničních pražců vlevo vedl ke Šmídům. Tam byla stáčírna piva a výroba lahvových uzávěrů. Uzávěry byly z relativně tenkého hliníkového plechu s vlaječkou, za kterou se dal uzávěr odtrhnout.

Za volným prostorem, v domě s bílým štítem vlevo, bydlel pan učitel Menšík. Dál za ním vyčníval štít firmy Štěrbáček, kde se vyráběly především secí stroje.

V prvním domě po pravé straně bydleli Neckářovi, za nimi Matějovských, pak Kakáčovi. V patrovém domě myslím Kučerovi a vedle Bláhovi.

Cestou se ještě otočil a vyfotografoval obytný dům Ráhmů. Ten byl celý porostlý psím vínem, které v pozdním podzimu krásně zčervenalo. Ráhmovi měli továrnu na výrobu kachlí pro stavbu tehdy běžných kachlových kamen. Asi v třetím domě za ním bylo holičství pana Hrazdíry a o dva domy dál bylo pekařství.

Na levé straně byla hospoda, tehdy u Plchů. Tam, co jsou za hospodou stromy, byla zahrada s kuželnou. V této hospodě byl divadelní sál i když za války se nehrálo.

Tohoto obrázku je jen část. Chybí část vlevo. Jako celek jsem ho zapomněl oskenovat.

Nechce se věřit, že by Věna nevyfotografoval školu. Tehdy před jejím vchodem byly tři vzrostlé kaštany – jírovce. Snad se někde najde svitek kinofilmu, kde jsou ještě další snímky z této cesty.

V dalších sedmdesáti třech letech se tehdejší Lhotka výrazně změnila. Za školou, tam kde byly pole a kde jsme kdysi sáňkovali je čtvrt nových rodinných domků. Koukalův dům tam již není sám, ale jsou tam další nové domy. Ze školy není hospoda, jak je tomu v mnoha dalších obcích, ale chodí tam děti a to je dobře. Obec žije, i když už jen jako součást Blanska.

Co se po staletí nezměnilo, je kaplička. Ta jen zmlkla. Kdy ji tehdy zbožní lhotečtí občané postavili, snad by se našlo někde v archivech. Kdysi jim svým zvoněním nejen určovala čas, ale i oznamovala pohromy a smutné události v obci.

Určitě ještě v roce 1946 tam pan Plch chodil zvonit ráno, v poledne a večer. Taky, když někdo v dědině umřel. To zvonil trhaně „umíráčka“. Dlouho pak zvonil na rozloučenou, když někoho v průvodu odváželi do Blanska na hřbitov.

Jak to v daných místech vypadá dnes, to každý, kdo má tu svoji Lhotu rád, jistě dobře ví. Snad se zamyslí i nad tím jak vypadala, když ji měl rád a cítil se tam doma Věna Pukl.

Fotografie V. Pukl, fotografie kapličky F. Jabůrek.

únor 2013.

Kaplička v r. 1910. V r. 1940 byl už plot Plchovy zahrady na podezdívce.